

VETOOMUS EDUSKUNTARYHMILLE LAPSIPERHEKÖYHYHDEN SUUNNAN KÄÄNTÄMISEKSI

4/2026

LAPSEN OIKEUDET ON HUOMIOITAVA TALOUSPÄÄTÖKSISSÄ – SUOMEN TULEVAISUUS TURVATAAN INVESTOIMALLA LAPSIIN, NUORIIN JA HEIDÄN HYVINVOINTIINSA

Me allekirjoittaneet järjestöt, yhteisöt ja asiantuntijat vetoamme eduskuntaryhmiin kasvavan lapsiperheköyhyyden pysäyttämiseksi:

Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, mutta sitä ei voida tehdä lasten kustannuksella. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa asettamaan lapsen edun ensisijaiseksi kaikissa päätöksissä, myös talouspolitiikassa. Kehysriihen ja budjettipäätösten vaikutukset ulottuvat vuosikymmenten päähän. Ne määrittävät lasten hyvinvoinnin, osaamisen ja Suomen tulevan työvoiman.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on korostanut, että vaikeinakin aikoina päätöksissä on arvioitava kaikki vaihtoehdot huolellisesti. Lapsen oikeuksien toteutumista heikentäviä toimia voidaan harkita vain, jos kaikki muut vaihtoehdot on käytetty ja vaikutukset kohdistuvat viimeisenä lapsiin, erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin.

Kehysriihen, budjettiriihen ja hallitusneuvottelujen päätökset ovat merkittäviä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja tulevaisuuden kannalta. Lapsiin ja nuoriin panostaminen ei ole menoerä, se on Suomen tulevaisuuden tärkein investointi. YK:n lapsen oikeuksien komitea on korostanut eri vaihtoehtojen punninnan välttämättömyyttä vaikeinakin aikoina. Komitean mukaan talouskriisien aikana lapsen oikeuksien toteutumisen nykytason heikennyksiä voidaan harkita ainoastaan silloin, kun kaikki muut vaihtoehdot on arvioitu ja on varmistettu, että vaikutukset kohdistuvat viimeisenä lapsiin ja erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin.

Meillä on edelleen mahdollisuus valita toisenlainen suunta: rakentaa yhteiskunta, jossa jokaisella lapsella on mahdollisuus kasvaa, oppia ja uskoa tulevaisuuteen taustastaan riippumatta.

Pyydämme eduskuntaryhmiä varmistamaan, että julkisen talouden päätökset vähentävät lapsiperheköyhyyttä, vahvistavat lapsiperheiden toimeentuloa, turvaavat lasten palvelut ja harrastusmahdollisuudet sekä ehkäisevät eriarvoisuuden ja syrjäytymisen syvenemistä.

Suomen tulevaisuus rakentuu lasten arjessa tänään. Kun pidämme huolta lapsista ja nuorista nyt, pidämme huolta myös Suomen tulevaisuudesta. Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn perusta rakentuu lapsuudessa ja nuoruudessa.

LAPSIPERHEKÖYHYYS ON KASVANUT JA SYVENTYNYT

Lasten hyvinvointi Suomessa heikkenee nopeammin kuin vuosikymmeniin. Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien lasten määrä on kasvanut 137 400:een vuonna 2024 (123 100 vuonna 2023). Lapsiperheköyhyys on myös syventynyt, ja monien perheiden taloudellinen kantokyky on murtumassa. Opetushallitus (2023) raportoi, että päiväkodeissa ja kouluissa näkyy yhä useammin merkkejä siitä, että liian monen lapsen arki on muuttunut selviytymistaisteluksi.

Sosiaaliturvan leikkaukset, työttömyys ja palvelujen supistuminen kasautuvat samoille perheille ja uhkaavat syöstä haavoittuvimmat lapset pitkäaikaiseen huono-osaisuuteen. UNICEFin vuoden 2025 vertailussa Suomen sijoitus rikkaiden maiden lasten hyvinvoinnissa on heikentynyt jyrkästi, mikä ennakoi seurauksia, jotka voivat siirtyä sukupolvelta toiselle. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa arvioimaan päätösten vaikutukset lapsiin, kuulemaan lapsia ja huomioimaan lasten edut lapsia koskevissa päätöksissä ensisijaisena harkintaperusteena.

Lapsiperheköyhyyden torjuminen on keskeinen investointi Suomen tulevaisuuteen.

TULEVAT RATKAISUT MÄÄRITTÄVÄT, PYSTYKÖ SUOMI:

1. rakentamaan yhteiskunnan, jossa jokaisella lapsella on paikka, tulevaisuus ja toivo (UNICEF 2023)
2. antamaan jokaiselle lapselle aidon mahdollisuuden kasvuun ja koulutukseen (Opetushallitus 2023)
3. estämään eriarvoisuuden syvenemisen ja periytyvän köyhyyden (OECD 2022)
4. turvaamaan tulevan työvoiman, osaamisen ja talouden kantokyvyn (Valtiovarainministeriö 2023)

“Vaikka tulevaisuuteen sijoittaminen ja valtion velan pienentäminen on tärkeää, lapset ja nuoret kärsivät paljon leikkauksista jotka koskevat esimerkiksi koulutusta ja opiskelijoiden asumista. Jos tulevaisuuteen halutaan sijoittaa, pitää sijoittaa lapsiin ja nuoriin, sillä tulevaisuus on meissä.” Lapsen ääni 2025 -raportti, lapsen päättäjille osoittama viesti

SOPEUTUSTOIMIEN VAIKUTUKSET NYT JA TULEVAISUUDESSA

Viime vuosina toteutetut sosiaaliturvaleikkaukset ovat lisänneet ja syventäneet lapsiperheiden köyhyyttä ja talousvaikeuksia. Suomessa on päätetty leikata lapsilta ja lapsiperheiltä, vaikka YK:n lapsen oikeuksien komitea nimenomaisesti suositti kesällä 2023 Suomen valtiota **välttämään sosiaaliturvan leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa oleviin lapsiin.**

Myös kansalaisjärjestöjen valtionavustuksiin on kohdistettu huomattavia leikkauksia, jotka paikkaavat kasvavassa määrin julkisen sektorin palveluvajeita. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen

avustuksia on leikattu 37 prosentilla, mikä on heikentänyt myös järjestöjen mahdollisuuksia tukea ja auttaa lapsia, nuoria ja perheitä.

Köyhyyden negatiiviset vaikutukset heijastuvat tutkimusten mukaan monin tavoin lasten ja perheiden hyvinvointiin. Köyhyys heikentää koulumenestystä ja mielenterveyttä sekä kaventaa sosiaalisia suhteita ja harrastusmahdollisuuksia. Pitkittyessään köyhyys heikentää tulevaisuudenuskoa ja lisää riskiä huono-osaisuuden periytymiselle. Se kasvattaa myös syrjäytymisriskiä, jolla on merkittävät inhimilliset ja taloudelliset seuraukset.

KONKREETTISET EHDOTUKSEMME:

1. Lapsia ja lapsiperheitä koskevassa päätöksenteossa on aina tehtävä päätösten lapsivaikutusten arviointi.
2. Varmistetaan, että lasten ja nuorten näkemykset huomioidaan päätöksenteossa, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten osalta.
3. Huomioidaan lapset nykyistä paremmin sosiaaliturvassa ja varmistetaan perusturvan riittävä taso: mm. palautetaan työttömyysturvaan lapsikorotukset ja sisällytetään yleistukeen lapsikorotus.
4. Palautetaan työttömyysturvan, asumistuen ja toimeentulotuen suojaosat.
5. Sidotaan lapsilisät indeksiin sekä korotetaan niitä. Lapsilisien reaaliarvo on laskenut huomattavasti 1990- ja 2000-luvuilta.
6. Turvataan lapsi-, nuoriso- ja perhejärjestöjen toimintaedellytykset eikä kohdisteta enää niiden valtionavustuksiin leikkauksia.
7. Varmistetaan Harrastamisen Suomen mallin rahoitus ja lisätään maksuttomia ja edullisia lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia yhteistyössä kuntien, järjestöjen, urheiluseurojen ja kulttuuritoimijoiden kanssa.

Allekirjoittaneet:

Hope – Yhdessä & Yhteisesti ry

Läpimurtosäätiö

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö

Pelastakaa Lapset ry

SOS-Lapsikylä

Suomen Lastenlääkäriyhdistys Ry

Tukikummit Säätiö

Tukilinja

UNICEF

Yksin vanhempana ry

Lähteet:

OECD. (2024). *Society at a glance 2024: OECD social indicators*. OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/918d8db3-en>(OECD)

Opetushallitus. (2023). *Suomi kansainvälisissä vertailuissa*.
<https://www.oph.fi/fi/tietoaineistot-ja-analyysit/suomi-kansainvalisissa-vertailuissa>

Pelastakaa Lapset ry. (2025). *Lapsen ääni 2025 -raportti*.
https://www.pelastakaalapset.fi/wp-content/uploads/2025/10/lapsen_aani_2025.pdf

Tilastokeskus. (2024). *Pienituloisia 736 800 vuonna 2023*.
<https://stat.fi/julkaisu/cm49y0x3b1wpi07urvc30romg>

UNICEF Office of Research – Innocenti. (2025). *Report Card 19: Child well-being in an unpredictable world*.
<https://www.unicef.org/innocenti/media/11111/file/UNICEF-Innocenti-Report-Card-19-Child-Wellbeing-Unpredictable-World-2025.pdf>

Valtiovarainministeriö. (2023). *Julkisen talouden suunnitelma 2024–2027*.
<https://vm.fi/julkaisut>

YK:n lapsen oikeuksien komitea. (2023). *Concluding observations on the combined fifth and sixth reports of Finland (CRC/C/FIN/CO/5-6)*.
<https://www.ecoi.net/en/file/local/2093344/G2311174.pdf>